



Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2,50, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 44.

V Ptuj v nedeljo dne 3. novembra 1912.

XIII. letnik.

Vojna na Balkanu.

Zmage balkanskih držav. — Polom Turčije. — Odločilna bitka pri Adrianoplu. — Rumunska mobilizira. — Položaj za Avstrijo jako resen

Turčija pred svojim koncem.

Vse kaže, da je sto- in stoletni boj balkanskih narodov uspešen in da se bliža evropski Turčiji konec. Velevladi bodojele sicer še zadnje besede, je-li se bode Turčija razkosila in v katerem obsegu. Ali v splošnem se lahko trdi, da bode Turčiji v Evropi, ki je bila mnogo slabšeja in šibkejša, nego je to preje poročano bilo. In tako prodirajo zdaj Bulgari, Srbi, Grki, Rumunjci neprenehoma naprej. Vse vrste važnih in odločilnih točk so že zavzete, celo vrsto krvavih in velepomembnih zmag so osvojili. Morda da se v zadnjem trenutku še najna sreča preobrne, — ali to upanje je prav malo. Nasprotno se pričakuje vsako uro poročila, da so tudi že turške glavne postojanke Skutari, Adrianopel in Saloniki v roke nasprotnikom padle in da pripadajo združene države pred vrata Konstantinopla. Turčija, ki se zdaj na Balkanu odigrava, je ena največjih, kar jih pozna svetovna zgodovina. In ta bode pričela razdelitev plena . . .

Bulgarska zmaga pri Kirk-Kilisse.

Prva velika bitka v bulgarsko-turški vojni je vršila pri trdnjavi Kirk-Kilisse. Bulgarska armada je to slabo oboževano trdnjavo neverjetno veščencem in občudovanja vrednim napadom napadla. Dokaz dejstvo, da se je odločitev večinoma z bajonetom izvršila. Tudi o pobroti turške armade ni dvomiti. Boji okoli Kirk-Kilisse so se vršili skozi celih 5 dni

in so bili strašno krvavi. Naposled se je Bulgarom posrečilo, zavzeti mesto in poginuti Turke v beg. Bulgari so dobili od sovražnika 7 baterij za „snelfeuer“ s potrebnimi municijskimi vozovi, izredno mnogo patonov, 18 poljskih kanonov in 12 trdnjavskih težkih kanonov, nadalje velike zaloge jedilnih in bojnih sredstev ter smodnika. Izgube na obeh straneh so bile velikanske. Poroča se, da je našlo v teh bojih 16.000 Turkov svojo smrt in na bulgarski strani izgube gotovo tudi niso manjše. Vzrok turškega poraza iskati je tudi v lahkomišelnem in slabem vodstvu armade. Zato so Turki generala princa Azim bejana s smrt obsodili in tudi takoj usrelili, Bulgari so takoj naprej prodirali; en del je šel proti Konstantinoplu, drugi del pa je obkolil veliko turško trdnjavo Adrianopel, poleg katere se bode drugi odločilni boj vršil.

Bitka pri Kumanovi.

Srbska armada je prišla medtem na poti proti Üskübü (Skoplje) do Kumanove, kjer je prišlo do hude, krvave bitke. Turki so bili v mnogo manjem številu in so se obupno borili. Prizadajali so Srbom grozovite izgube. Število mrtvih znaša baje 2000, ranjenih pa 900. Tudi mnogo visokih oficirjev je padlo. Naposled so Turki odkorakali nazaj. Srbska artiljerija jih je zasledovala in je baje ubila 8000 Turkov in Albancev.

Zavzetje Üsküba.

Turki so bili preslabotni, da bi mesto Üskübü branili. Zato so je zapustili. Na to je srbska armada mesto zavzela. Tudi Srbi prodi-

rajo na celi črti naprej. Zavzeli so mesto Mitrovica in združili na Ovčjem polju vse svoje tri armadne oddelke. Zdaj korakajo proti Monastirju; zavzeli so Köprülü in se pričakuje pri Istibu veliko odločilno bitko. Pri srbski zmagi bi bilo potem pot v Saloniki odprta.

Skutari.

Mesto Skutari do tega trenutka še ni padlo. Turki se branijo proti Črnogorcem s čudovito hrabrostjo; ali vse važne postojanke okoli trdnjave so že zavzete. Črnogorske uspehe se ima zlasti temu pripisati, da se je narod Malisorov obrnil proti Turkom.

Grška vojska.

Tudi Grki prodirajo neprenehoma naprej in so obkolili mesto in trdnjavo Prevesa. Tudi ti boji so jako krvavi in izgube na obeh straneh velikanske.

Resni položaj za Avstrijo.

Zmage balkanskih držav nad Turčijo so položaj za Avstrijo hudo poslabšale in nikdo ne more zatajiti nevarnosti, da bode morala i naša država svoje pravice z orožjem braniti. Bil bi to začetek velikanske evropske vojne, ki bi morda celemu svetu lice spremenila. Za sedaj seveda ta nevarnost še ni čisto blizu. A vsak dan prinaša resnejše novice. Gotovo je, da Avstrija doslej še ni izvršila nikakršne mobilizacije in da diplomati vseh držav mrzlično delajo, dabi se vesoljni mir ohranil. Ali mnogo zaupanja nima danes nikdo več na uspehe diplomacije.

Dan mrtvih.

In zopet romajo ljudske množice tja proti pokopališču, v neskončno dolgi vrsti, drug za drugim, vsi z rokami in spoli in narodi . . . V rokah pa nosijo sveže papirne vence, rožice in sveče, da jih položijo in zapopajo na grobovih . . .

Dan mrtvih . . . Dan premišljevanja o minljivosti človeškega prahu, dan spomina za vse one, ki so nam bližnji in ljubi in ki so pred nami stopili skozi tajne skrivne duri večnih senc, iz katerih se ni še nikdo vrnil. In je to, na katerem se bonosno človeštvo klanja pred večno smrti, na katerem čutimo vso malenkost človeške kreature in na katerem nas koščeni pesti angeljske smrti stisnejo skupaj, nas vežejo in nam s strahom prikazujejo, da je ob grobu vsako sovraštvo malenkostno, vsa ljubav, klavirno . . .

Dan mrtvih . . . V brezmejnem hrepenenju skuša človeško srce uresničiti nevidne niti med tem in onim svetom, niti iz mračnih žarkov pokopaliških svečic. Človeško hrepenenje skuša priti čez temni prepad, ki ga je vprva smrt med nami in pokojniki. Nehote in jasno lahko dokazati, da je naša ljubezen večna kot smrt, da je ne more nikdo premagati, da živi čez temne grobove, — in da prave zvestobe še ni pokopala nobena zarjavela lopata . . .

Dan mrtvih . . . Spoštovanje do mrtvih je ena najlepših potez človeških ver. In krščanstvo, v katerem Kristus s svojo krvavo smrtjo na križu odresil bedno človeštvo, je povzdignilo kult smrti in je to globokega zlatega lišpa in razsvetljave, brez kadila in lepih

boko misel negovalo, je napravilo iz smrti, ki je pomenila konec življenja, začetek novega, krásnejšega življenja brez težav in greha . . . Ej, smrt je izgubila vso grozoto in vera kakor znanost sta jo premagali; smrt ni več neresena uganka, ni več čarobna sflinga, pred katero bi človeštvo s trepetom oči zapiralo. Znanost pravi: smrt je večna narurna postava, brez smrti ni življenja, brez smrti ni rojstva, iz trohnelih kosti vsklijeje voja polne rožice in kdor pade pod roko smrti, ta izpolnjuje le večno potrebo . . . Vera pa zopet zasmehuje strah pred smrtjo, — saj nas čaka vendar na onem svetu lepše življenje pred obličjem božjim . . .

Seveda, mnogo ljudi, ki potujejo na ta mračni jesenski dan pod žilovnimi vrhami mirovdorov, ni še nikdar resno o smrti premišljevalo. Ta gre tja na pokopališče, ker je že stara navada, ker hodi vse tja, ker je dan z rdečimi črkami v koledarju zaznamovan in ker prireja cerkev tam svoje čeremonije. Napisj na križih spominjajo te ljudi še na pokojnike, — drugega nič. Do dna svoje duše malenkosti in površni, s smehljajem site zadovoljnosti zopet odhajajo. Na grobu obrekujejo sozeda, ki je kupil cenejše sveče in ki ima morda le papirnate rože namesto svežega venca. In domu odhajaje se veselijo že na dobro večerjo, po večerji izmoliijo predpisano število rožnih vencev in gredo zopet spat . . . Niti enkrat jim ne pride pravi, globoki pomen smrti na misel! Pa mi jim tega ne očitamo, kajti vso versko čustvovanje in sploh vso duševno življenje teh širokih množic je tako površno, kakor vsi uspehi navadne dresure. Primitivno si predstavljajo ti ljudje svoje verske svetinje in brez kinča,

podobc ne morejo živeti . . . ob grobovih, pri katerih je gladki denar vstvaril cele vrtove in kamenite zgradbe, stojijo in občudujejo in se križajo, — pa pozabijo, da trohniho človeške kosti ravno tako pod mramorjem kakor pod zeleno trato, — pozabijo na zapuščene grobove revnih pokojnikov, na katerih raste divja trava, v katerih pa so morda še plemenitejša srca pokopana.

Vernih duš dan . . . Tam doli na Balkanu pa se dvigajo plamena proti nebu, vasi gorijo in zdvijani vojaki mečjejo nežno deco v goreče razvaline . . . Kri teče v potokih in ves Balkan je podoben velikanskemu pokopališču nepokopanih mrtičev . . . Nikdo jim ne prinaša rožic, nikdo jim ne prižiga svečic, — s prestreljeno glavo, z bajonetom v srcu, z odrganimi udi ležijo tam tisočeri bojevnik, kristjani in Turki, drug poleg drugega, — in mrtvaški duh se dviga proti jesenskemu nebu . . . Zakaj? Zakaj ti tisočeri umori, zakaj to grozovito prelivanje krvi? Za krščanstvo? Človeštvo se ubija, ko niti divje zveri druge drugo ne napadajo! Grozoviti dan vseh vernih duš so doživeli tam na Balkanu . . . Nasilna smrt je greh zoper božjo zapoved, zoper temelje človečanstva? Ravno tisti, ki bi morali v prvi vrsti zapovedi vpoštovati, ki imajo vedno besede nazarenskega miroljuba na jeziku, mečjejo bakljo vojske v dežele, želijo kri in kri in še kri . . .

Oj ti čudni ljudje, kako ste brezsrčni in malenkostni in zdvijani! Vsedite se danes ob grob in premišlujte, da je smrt privileg vesoljne volje. Prižigite svečico in okrasite gomilo z rožami, — in ublažite strupno srce, — pozabite grenko sovraštvo, — vsaj tako dolgo, dokler svečice ne zgorijo . . .